



# BERGEN KOMMUNE

PSYKISKE HELSETJENESTER I BERGEN KOMMUNE

**5. Februar 2020 Utvalg for helse og sosial**

# Historikk

- Frem til midten av 1990-tallet bestod den kommunale psykisk helsetjenesten i all hovedsak av en psykiatrisk sykepleier ansatt i hjemmesykepleien i hver bydel.
- Gjennom Opptrappingsplanen for psykisk helse (St.meld. 25 1996-97) i perioden 1999 – 2008 ble det satt i gang en omfattende oppbygging av psykiske helsetjenester i kommunen.
- I Bergen ble det særlig satset på etablering av tilrettelagte botilbud (bofellesskap) og aktivitetstilbud i alle bydelene. Men også mange andre nye tjenester innen kunst og kultur, arbeid og skole.
- Samhandlingsreformen (St.meld. 47 2008–2009) har ført til en gradvis oppgaveforskyvning fra spesialisthelsetjenesten til kommunen.



# Målgruppe for de psykiske helsetjenestene

- Personer med psykiske plager og utfordringer benytter i stor grad allmenne helsetjenester som fastleger, Livskrisehjelpen, legevakt
- Også mange bruker tilbud på Frisklivs- og mestringssenteret som Søvnskolen, Kurs i depresjonsmestring, stressmestringskurs mm
- Det psykiske helsetjenestene gir tilbud til mennesker med alvorlige psykiske helseproblemer, som har problemer med å mestre hverdagslivet og ofte trenger sammensatte tjenester
- Mennesker med samtidige alvorlige rusproblemer og alvorlige psykiske lidelser (ROP-lidelser) ofte i kombinasjon med problemer på andre livsområder (fysisk helse og sosiale forhold)



# Psykiske helsetjenester i fire byområder

Til grunn for alt  
arbeid er  
Recoveryorientert  
tilnærming



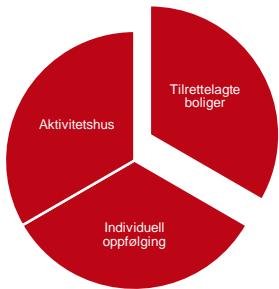


## Individuell oppfølging til rundt 1300

Hjemmetjenester til mennesker med alvorlige psykiske lidelser med eller uten ruslidelse (psykiatritjeneste/oppfølgingstjeneste)

Individuelle vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven. Samarbeider ofte tett med spesialisthelsetjenesten og fastlege evt. NAV.

- Individuell oppfølging.
  - Koordinator, benytter ofte Ansvarsgrupper, Individuell Plan, kriseplan
  - Støttesamtaler
  - Eksponeringsbehandling
  - Gruppetilbud og KID kurs (Kurs i depresjonsmestring)
  - Følge opp personer med selvmordsrisiko
  - Følge opp bekymringsmeldinger fra naboer, familie etc
  - Råd og veiledning til andre samarbeidspartnere i kommunen (hjemmesykepleie, TTU, sykehjem, sosialtjeneste, ergo/fysio, barnevern mm)



## 356 tilrettelagte boliger til mennesker med alvorlige psykiske lidelser.

### Ulike former for botilbud til personer med psykiske lidelser med stort funksjonstap (256).

- Det finnes alt fra botilbud med bemanning enkelte timer/dager i uken, til botilbud der det er flere ansatte på jobb hele døgnet.
- Beboerne har ordinære leiekontrakter til egne leiligheter og individuelle husholdninger.

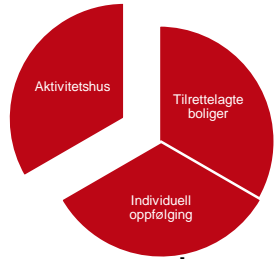
### Bosenter (72)

- Bosenter er boliger med institusjonsrammer, der beboerne har et behov for særlig høyt omsorgsnivå.
- Beboerne betaler vederlag, 75 % av pensjonen.
- De får et «all inclusive» tilbud, med egen bolig, strøm, 4 måltider om dagen, medisiner, oppsøkende legetjenester

### Sykehjem psykiatriske avdelinger (28)

- Egne avdelinger i sykehjem (Mildeheimen, Landås Menighets eldresenter og Ulset sykehjem)

**Venteliste** til disse ulike botilbudene pr 1.1.20 er 35 – 9 av disse venter i spesialisthelsetjenestene.



## 8 aktivitetssentre med til sammen 650 brukere

Lavterskeltiltak uten vedtak, med stor grad av brukerstyring. Egne ansatte på alle sentre med brukererfaring (MB). Ulik åpningstid, innhold og program

### Tilbud

- Matlaging
- Turer og reiser
- Fysisk aktivitet. (treningssenter, fotball, klatring, yoga, zumba, svømming)
- Kunst, kultur og psykisk helse
- Kostveiledning ved programmet «En sunnere hverdag»
- Ulike kurs tilbud, malekurs, skrivekurs, datakurs, gitarkurs, fluebinding, keramikkverksted
- Håndarbeid
- Gruppetilbud (ungdom, eldre, damegruppe, herregruppe, Asperger syndrom)

# Frivillige organisasjoner innen psykisk helse

Tilskudd gitt via BASBs tilskuddsordning - Tilskudd til frivillige organisasjoner innen rus, psykisk helse og sosialfeltet			
Organisasjon	Tilskudd 2018	Tilskudd 2019	Tilskudd 2020
Amalie Skrams hus	2 953 000	4 674 200	4 674 200
Blå Kors Bergen - Kompasset	693 000	760 400	760 400
Fontenehuset Bergen	1 979 000	2 308 700	3 608 700
Informasjonssenteret Hieronimus	292 000	296 400	296 400
Kirkens SOS i Bjørgvin	1 037 000	1 052 600	1 052 600
Landsforeningen for pårørende innen psykiatri LPP Bergen	311 000	315 700	315 700
LEVE - forening for etterlatte etter selvmord	172 000	284 600	284 600
Mental helse Bergen - Treffstedet Loftet	778 000	789 700	789 700
Psykiatralliansen	633 000	1 042 500	1 042 500
ROS Senter for spiseforstyrrelser	1 437 000	1 908 600	1 908 600
Sammen - Studentenes psykiske helsetjeneste	500 000	507 500	750 000
Spillavhengighet Norge	-	77 000	77 000
Stiftelsen krigsveteranenes minne - Kronstad Hovedgård	306 000	310 600	380 600
<b>Sum</b>	<b>11 091 000</b>	<b>14 328 500</b>	<b>15 941 000</b>





# Frivillige organisasjoner innen psykisk helse

- Organisasjonene er svært ulike i driftsform, ambisjoner og ønske om samarbeid med kommunen.
- Noen er mest opptatt av egne aktiviteter og tilbud, andre vil gjerne påvirke det offentlige tjenestetilbudet. Noen vil begge deler.
- Noen er tilfreds med tilskuddet de får, andre vil gjerne ha mer.
- Noen deltar i faste kvartalsvise møter med etatsdirektør for psykisk helse og rustjenester.
- Noen har et utstrakt samarbeid med de kommunale tjenestene – og henviser ofte brukere til hverandre.

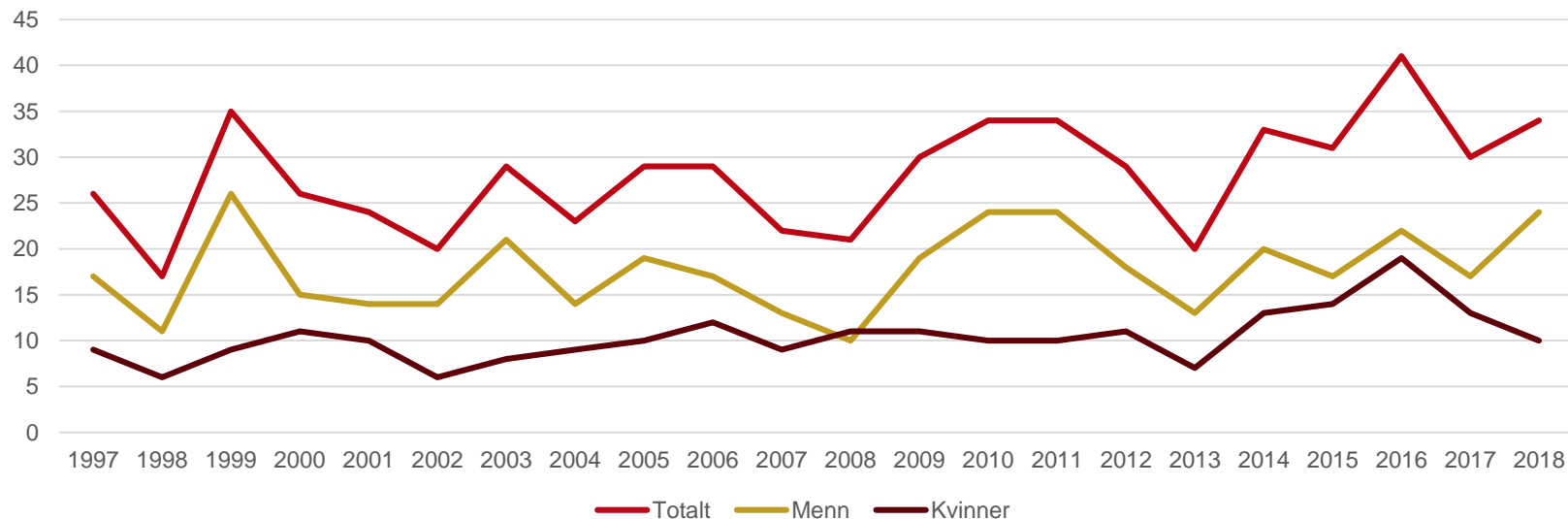




**Handlingsplan for  
selvmordsforebygging  
i Bergen 2018 – 2022**

# Selvmord i Bergen 1997 – 2018

## Selvmord blant personer med bostedskommune Bergen



# Rask Psykisk Helsehjelp

- Rask psykisk helsehjelp er basert på det engelske programmet [Improving Access to Psychological Therapy](#) (IAPT), som er etablert i de fleste helsekommuner i England etter gode resultater fra pilotstudier.
- Behandlingen baserer seg på [veiledet selvhjelp](#) og [kognitiv terapi](#), som er en veldokumentert behandlingsmetode for psykiske lidelser.
- Tilbudet skal være lett tilgjengelig og gratis. Det kreves ikke henvisning fra lege, men fastlegen vil være en viktig samarbeidspartner i likhet med øvrige relevante tjenester som DPS/Spesialisthelsetjenesten, NAV, arbeidsgivere, i samråd med bruker.
- Målet er å gi direkte hjelp til flere personer uten lang ventetid, slik at problemene ikke utvikler seg. Behandlingen skal redusere symptomene og styrke både funksjonen og livskvaliteten for de som mottar hjelp.
- Å styrke arbeidsevnen og forhindre langtidsfravær for de som er i jobb er et vesentlig mål.
- Behandling og oppfølging skjer i tverrfaglige team, og det er minst én psykolog tilknyttet hvert team. Alle som jobber med rask psykisk helsehjelp gjennomfører videreutdanning i kognitiv terapi i regi av [Norsk Forening for Kognitiv Terapi](#) (NFKT).



# Rask psykisk helsehjelp i Bergen

- Etter at 15 kommuner har vært piloter over flere år med støtte fra Helsedirektoratet, er det nå blitt en vanlig tilbud i norske kommuner
- Bergen kommune vil søke tilskudd for oppstart i år
- Vedtatt i Plan for psykisk helse gjennomført i perioden 2016 – 2020
- Budsjettet med oppstart høsten 2020
- Organiseres i Etat for psykisk helse og rustjenester
- Etablerer ett bydekkende team sentralt i Bergen
- Lokalisering er ikke avklart enda
- Det er startet en dialog med Helse Bergen og 4-dagersprogrammet om samarbeid med dem



# Psykososial kriseberedskap

- **Livskrisehjelpen** ved Bergen legevakt er porten inn til alle krisetjenestene
- **Psykososial krisevakt** består av 12 ledere som rullerer på en vaktordning 24/7. Inngår i Kommunal kriseledelse sammen med vakthavende byråd, kommunaldirektør, beredskapskoordinator og info-ansvarlig
- Ansvar for å lede mottakssenter på Scandic Kokstad ved større hendelser
- **Lokalt kriseteam** i hvert byområde, tverrfaglig sammensatt ledet av leder for enhet for psykisk helse
- De gir årlig oppfølging i ca. 70 - 80 saker
- 20 – 30 av disse er oppfølging av familier/etterlatte etter selvmord
- De gir også oppfølging av etterlatte etter overdosedødsfall



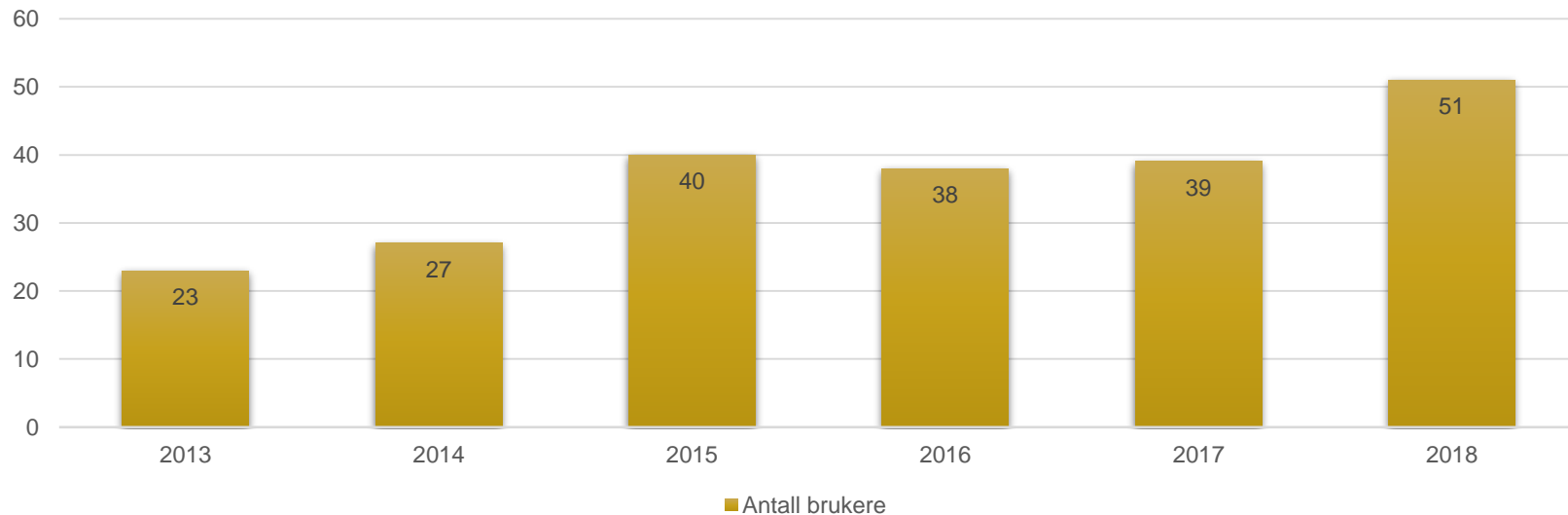
# Utfordringer

- Økende etterspørsel etter tjenester
- Sikre robuste og likeverdige tjenester uavhengig av hvor en bor i kommunen
- Avklare forventninger med omgivelsene (eks andre kommunale tjenester, NAV, spesialisthelsetjenestene, rettsvesenet osv)
- Gråsoner for bruk av tvang (nødrett, vurdere beslutningskompetanse – ny tvangsbegrensingslov på høring)
- Bolig: tilstrekkelig antall, tilgjengelige og differensierte tjenester i boliger – god hjelp til å flytte videre når tiden er inne.
- Økende behov for samtidig innsats fra ulike profesjoner, instanser, etater og forvaltningsnivå –
- Komplisert koordinering – ulikt lovverk, ulik finansiering og ulik styring



# Brukere med særlig ressurskrevende tjenester

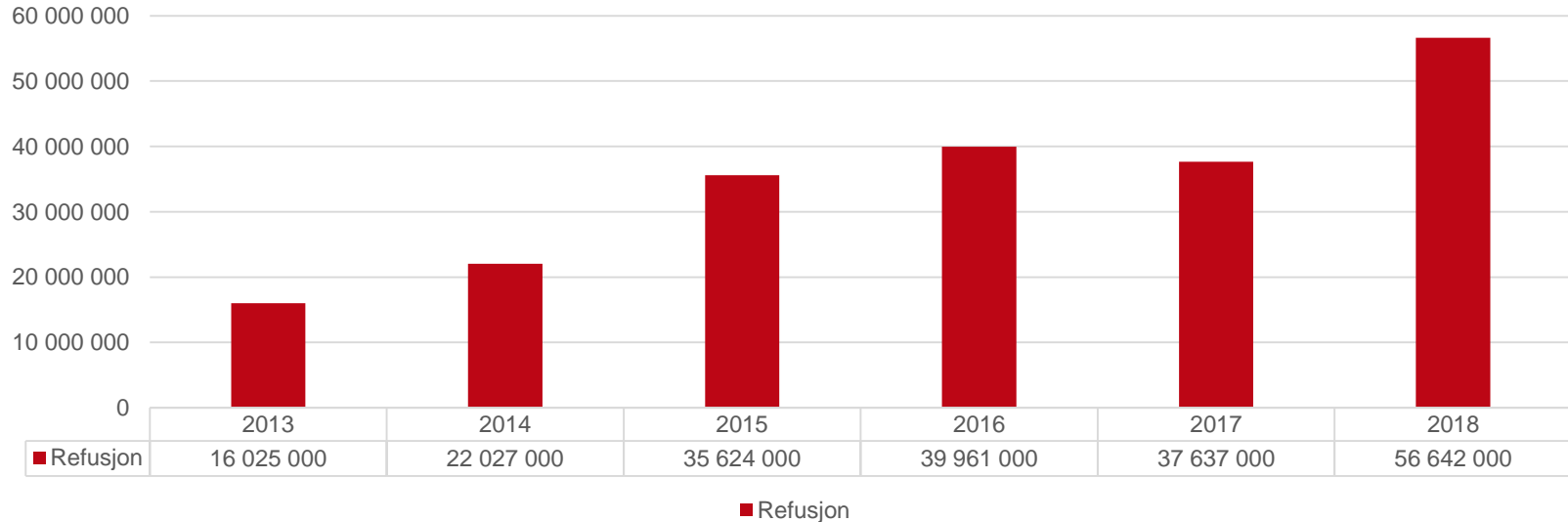
Antall brukere





# Refusjon for brukere med særlig ressurskrevende tjenester

Refusjon i kroner



# Utfordringer fremover

- Færre sengeplasser i spesialisthelsetjenesten fører til økt press om at kommunen skal ta over oppgaver som ligger svært tett opp mot spesialisthelsetjenesteoppgaver
- Lovforslaget til Tvangsbegrensingslovutvalget kan medføre bruk av tvang i de kommunale psykiske helsetjenestene
- Mer utfordrende atferd hos brukerne i kommunale botilbud, disse er i liten grad egnet for å håndtere utageringer, og det medfører også utfordringer ift Arbeidsmiljøloven og HMS utfordringer



# Viktige tema i tiden fremover

- Avklare hva som er **kommunale** psykiske helsetjenester vs. Spesialisthelsetjenesteoppgaver i fremtiden – i dag er det en del overlapping (eks Akutteam og FACT team på DPS versus kommunal oppfølgingstjeneste)
- Betaling for utskrivningsklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten. (ca 1700 liggedøgn/ca 8.5 mill i 2019) - mange betalingsvarsler bestrides
- Tilgjengelighet til ambulante tjenester – øke tilbudet til kveld og helg
- Behov for at tiltakskjeden for målgruppen skal henge bedre sammen
- Bedre samordning internt i kommunen og med spesialisthelsetjenesten innen psykisk helse, rus og somatikk.
- Lovverk som gir gode rammer for å utføre oppgavene
- Lett tilgjengelige tilbud til personer med milde eller moderate problemer - etablering av Rask Psykisk Helsehjelp
- Selvmordsforebygging



# Takk for oppmerksomheten

- Audun Pedersen
  - Spesialrådgiver psykisk helse
- Byrådsavdeling for arbeid, sosial og bolig

